

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Anna Kulczewska-Garcia

Sędziowie: Małgorzata Radomska - Stęplewska

Rafał Kubiak

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2021 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku M. M.

przy uczestnictwie (...) spółka z o.o w P.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestnika oraz na skutek zażalenia wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego we Wrześni

z dnia 11 maja 2018r.

sygn.akt I Ns 179/15

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

a) w punkcie I wniosek oddalić,

b) w punkcie II kosztami postępowania obciążyć strony w zakresie przez nich poniesionym;

c) w pkt III nieuiszczone koszty sądowe nakazać ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego we Wrześni:

- od wnioskodawcy w kwocie 6.344,01 zł ,

- od uczestnika w kwocie 4.844,01zł ,

d) punkty IV, V, VI i VII uchylić ;

2. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 280 zł tytułem zwrotu kosztów

zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

3. umorzyć postępowanie wywołane zażaleniem wnioskodawcy.

Małgorzata Radomska-Stęplewska Anna Kulczewska-Garcia Rafał Kubiak

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 09.04.2014 roku wnioskodawca M. M., po sprecyzowaniu wniosku w postępowaniu apelacyjnym (k. 641) wniósł o ustanowienie na działkach:

- nr (...), dla której Sąd Rejonowy w (...) W. prowadzi księgę wieczystą (...),
- nr (...) dla której Sąd Rejonowy w (...) W. prowadzi księgę wieczystą (...),
- nr(...) dla której Sąd Rejonowy w (...) W. prowadzi księgę wieczystą (...),
- nr (...) dla której Sąd Rejonowy w (...) W. prowadzi księgę wieczystą (...)
- nr (...) dla której Sąd Rejonowy w (...) W. prowadzi księgę wieczystą (...),

stanowiącej własność wnioskodawcy, służebności przesyłu polegającej na:

- prowadzeniu eksploatacji napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia o napięciu znamionowym 15 kV, o długości 435 mb i szerokości strefy ochronnej 6 m oraz napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia o napięciu znamionowym 0,4 kV, o długości odpowiednio 105 mb i 35 mb oraz szerokości strefy ochronnej 3 m, według przebiegu określonego w opinii biegłego, w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim oraz osób do tego upoważnionych) w celu wykonania prac eksploatacyjnych, konserwacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy (w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla wnioskodawcy)

- obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia urządzeń wchodzących w skład tej sieci, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznej, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, a ponadto przyjęciu, że lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany w kwalifikacji nieruchomości obrębie pasa technologicznego linii będzie uzgadniana z właścicielem linii elektroenergetycznej oraz wniósł o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kwoty 22.500 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności i zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na wniosek z dnia 12.06.2014 roku uczestnik wniósł o oddalenie wniosku i obciążenie wnioskodawców kosztami na podstawie art. 520 k.p.c. podnosząc m.in. zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

W dniu 11 maja 2018 r., sygn. akt I Ns 179/15, Sąd Rejonowy we Wrześni wydał postanowienie, w którym:

I. Ustanowił na rzecz uczestniczki (...) Sp. z o.o. w P. i jej następców prawnych służebności przesyłu polegającą na:

- obciążeniu każdorazowego właściciela nieruchomości położonej w B., nr działki (...) dla której Sąd Rejonowy we W. prowadzi księgę Wieczystą (...) stanowiącej własność M. M. polegającą na prowadzeniu eksploatacji napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia o napięciu znamionowym 15 kV szerokości pasa technicznego 6,00 m w tym prawie swobodnego dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim oraz osób do tego upoważnionych) w celu wykonania prac eksploatacyjnych konserwacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy (w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla wnioskodawcy), obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia urządzeń wchodzących w skład tej sieci, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznej, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, z tym zastrzeżeniem, że lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany w kwalifikacji nieruchomości w obrębie pasa technologicznego linii będzie uzgadniana z właścicielem linii elektroenergetycznej, oraz polegającą na istnieniu urządzeń przesyłowych, kabla elektroenergetycznego, umożliwiających w szczególności władanie, używanie, korzystanie i pobieranie pożytków

z urządzeń elektroenergetycznych oraz korzystanie z nich, wprowadzania i wyprowadzania nowych obwodów energetycznych z urządzeń już istniejących, w tym przyłączenia do sieci energetycznej nowych podmiotów z istniejącej infrastruktury przesyłowej, o polu powierzchni pasa służebności 0,0296 ha – zgodnie z mapą biegłego geodety uprawnionego inż. C. M. karta 225 akt

i z tego tytułu zasądził na rzecz wnioskodawcy M. M. kwotę 527,00 zł (pięćset dwadzieścia siedem złotych 00/100) od uczestnika postępowania (...) Sp. z o.o. płatną w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia.

II. Ustanowił na rzecz uczestniczki (...) Sp. z o.o. w P. i jej następców prawnych służebności przesyłu polegającą na:

- obciążeniu każdorazowego właściciela nieruchomości położonej w B., nr działki (...) dla której Sąd Rejonowy we W. prowadzi księgę Wieczystą (...) stanowiących własność M. M. polegającą na prowadzeniu eksploatacji dwóch napowietrznych linii elektroenergetycznej średniego napięcia o napięciu znamionowym 15 kV szerokości pasa technicznego 6,00 m w tym prawie swobodnego dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim oraz osób do tego upoważnionych) w celu wykonania prac eksploatacyjnych konserwacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy (w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla wnioskodawcy), obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia urządzeń wchodzących w skład tej sieci, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznej, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, z tym zastrzeżeniem, że lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany w kwalifikacji nieruchomości w obrębie pasa technologicznego linii będzie uzgadniana z właścicielem linii elektroenergetycznej, oraz polegającą na istnieniu urządzeń przesyłowych, kabla elektroenergetycznego, umożliwiających w szczególności władanie, używanie, korzystanie i pobieranie pożytków z urządzeń elektroenergetycznych oraz korzystanie z nich, wprowadzania i wyprowadzania nowych obwodów energetycznych z urządzeń już istniejących, w tym przyłączenia do sieci energetycznej nowych podmiotów z istniejącej infrastruktury przesyłowej, o polu powierzchni pasa służebności 0,1205 ha – zgodnie z mapą biegłego geodety uprawnionego inż. C. M. karta 223 akt,

- obciążeniu każdorazowego właściciela nieruchomości położonej w B., nr działki (...) dla której Sąd Rejonowy we W. prowadzi księgę Wieczystą (...) stanowiących własność M. M. polegającą na prowadzeniu eksploatacji napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia o napięciu znamionowym 0,4 kV szerokości pasa technicznego 3,00 m w tym prawie swobodnego dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim oraz osób do tego upoważnionych) w celu wykonania prac eksploatacyjnych konserwacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy (w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla wnioskodawcy), obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia urządzeń wchodzących w skład tej sieci, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznej, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, z tym zastrzeżeniem, że lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany w kwalifikacji nieruchomości w obrębie pasa technologicznego linii będzie uzgadniana z właścicielem linii elektroenergetycznej, oraz polegającą na istnieniu urządzeń przesyłowych, kabla elektroenergetycznego, umożliwiających w szczególności władanie, używanie, korzystanie i pobieranie pożytków z urządzeń elektroenergetycznych oraz korzystanie z nich, wprowadzania i wyprowadzania nowych obwodów energetycznych z urządzeń już istniejących, w tym przyłączenia do sieci energetycznej nowych podmiotów z istniejącej infrastruktury przesyłowej, o polu powierzchni pasa służebności 0,0022 ha – zgodnie z mapą biegłego geodety uprawnionego inż. C. M. karta 225 akt,

i z tego tytułu zasądził na rzecz wnioskodawcy M. M. kwotę 35 519,00 zł (trzydzieści pięć tysięcy pięćset dziewiętnaście złotych 00/100) od uczestnika postępowania (...) Sp. z o.o. płatną w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia.

III. Ustanowił na rzecz uczestniczki (...) Sp. z o.o. w P. i jej następców prawnych służebności przesyłu polegającą na:

- obciążeniu każdorazowego właściciela nieruchomości położonych w B., nr działek (...) dla których Sąd Rejonowy we (...) prowadzi księgę Wieczystą (...) stanowiących własność M. M. polegającą na prowadzeniu eksploatacji napowietrznych linii elektroenergetycznej niskiego napięcia o napięciu znamionowym 0,4 kV szerokości pasa technicznego 3,00 m w tym prawie swobodnego dostępu, wejścia, przejścia i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim oraz osób do tego upoważnionych) w celu wykonania prac eksploatacyjnych konserwacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy (w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla wnioskodawcy), obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia urządzeń wchodzących w skład tej sieci, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznej, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, z tym zastrzeżeniem, że lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany w kwalifikacji nieruchomości w obrębie pasa technologicznego linii będzie uzgadniana z właścicielem linii elektroenergetycznej, oraz polegającą na istnieniu urządzeń przesyłowych, kabla elektroenergetycznego, umożliwiających w szczególności władanie, używanie, korzystanie i pobieranie pożytków z urządzeń elektroenergetycznych oraz korzystanie z nich, wprowadzania i wyprowadzania nowych obwodów energetycznych z urządzeń już istniejących, w tym przyłączania do sieci energetycznej nowych podmiotów z istniejącej infrastruktury przesyłowej, o polu powierzchni pasa służebności: na działce (...) ha - zgodnie z mapą biegłego geodety uprawnionego inż. C. M. k. 225 a na działce (...) ha zgodnie z mapą biegłego geodety uprawnionego inż. C. M. karta 223 akt

i z tego tytułu zasądził na rzecz wnioskodawcy M. M. kwotę 376 zł (trzysta siedemdziesiąt sześć złotych 00/100) od uczestnika postępowania (...) Sp. z o.o. płatną w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia.

IV. Ustanowił na rzecz uczestniczki (...) Sp. z o.o. w P. i jej następców prawnych służebności przesyłu polegającą na:

- obciążeniu każdorazowego właściciela nieruchomości położonej w B., nr działki (...) dla której Sąd Rejonowy we W. prowadzi księgę Wieczystą (...) stanowiącej własność M. M. polegającą na prowadzeniu eksploatacji napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia o napięciu znamionowym 15 kV szerokości pasa technicznego 6,00 m w tym prawie swobodnego dostępu, wejścia, przejścia i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim oraz osób do tego upoważnionych) w celu wykonania prac eksploatacyjnych konserwacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy (w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla wnioskodawcy), obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia urządzeń wchodzących w skład tej sieci, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznej, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, z tym zastrzeżeniem, że lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany w kwalifikacji nieruchomości w obrębie pasa technologicznego linii będzie uzgadniana z właścicielem linii elektroenergetycznej, oraz polegającą na istnieniu urządzeń przesyłowych, kabla elektroenergetycznego, umożliwiających w szczególności władanie, używanie, korzystanie i pobieranie pożytków z urządzeń elektroenergetycznych oraz korzystanie z nich, wprowadzania i wyprowadzania nowych obwodów energetycznych z urządzeń już istniejących, w tym przyłączania do sieci energetycznej nowych podmiotów z istniejącej infrastruktury przesyłowej, o polu powierzchni pasa służebności 0,0386 ha – zgodnie z mapą biegłego geodety uprawnionego inż. C. M. karta 225 akt

i z tego tytułu zasądził na rzecz wnioskodawcy M. M. kwotę 811,00 zł osiemset jedenaście złotych 00/100) od uczestnika postępowania (...) Sp. z o.o. płatną

w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia.

V. Ustanowił na rzecz uczestniczki (...) Sp. z o.o. w P. i jej następców prawnych służebności przesyłu polegającą na:

- obciążeniu każdorazowego właściciela nieruchomości położonych w B., nr działek (...) dla których Sąd Rejonowy we W. prowadzi księgę Wieczystą (...) stanowiących własność M. M. polegającą na prowadzeniu eksploatacji dwóch napowietrznych linii elektroenergetycznej średniego napięcia o napięciu znamionowym 15 kV szerokości pasa technicznego 6,00 m w tym prawie swobodnego dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim oraz osób do tego upoważnionych) w celu wykonania prac eksploatacyjnych konserwacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy (w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla wnioskodawcy), obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia urządzeń wchodzących w skład tej sieci, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznej, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, z tym zastrzeżeniem, że lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany w kwalifikacji nieruchomości w obrębie pasa technologicznego linii będzie uzgadniana z właścicielem linii elektroenergetycznej, oraz polegającą na istnieniu urządzeń przesyłowych, kabla elektroenergetycznego, umożliwiających w szczególności władanie, używanie, korzystanie i pobieranie pożytków z urządzeń elektroenergetycznych oraz korzystanie z nich, wprowadzania i wyprowadzania nowych obwodów energetycznych z urządzeń już istniejących, w tym przyłączania do sieci energetycznej nowych podmiotów z istniejącej infrastruktury przesyłowej, o polu powierzchni pasa służebności na działce: (...) 0,0950 ha oraz na działce nr (...) – 0,0220 ha – zgodnie z mapą biegłego geodety uprawnionego inż. C. M. karta 225 akt

- obciążeniu każdorazowego właściciela nieruchomości położonej w B., nr działki (...) dla której Sąd Rejonowy we W. prowadzi księgę Wieczystą (...) stanowiących własność M. M. polegającą na prowadzeniu eksploatacji napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia o napięciu znamionowym 0,4 kV szerokości pasa technicznego 3,00 m w tym prawie swobodnego dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim oraz osób do tego upoważnionych) w celu wykonania prac eksploatacyjnych konserwacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy (w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla wnioskodawcy), obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia urządzeń wchodzących w skład tej sieci, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznej, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, z tym zastrzeżeniem, że lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany w kwalifikacji nieruchomości w obrębie pasa technologicznego linii będzie uzgadniana z właścicielem linii elektroenergetycznej, oraz polegającą na istnieniu urządzeń przesyłowych, kabla elektroenergetycznego, umożliwiających w szczególności władanie, używanie, korzystanie i pobieranie pożytków z urządzeń elektroenergetycznych oraz korzystanie z nich, wprowadzania i wyprowadzania nowych obwodów energetycznych z urządzeń już istniejących, w tym przyłączania do sieci energetycznej nowych podmiotów z istniejącej infrastruktury przesyłowej, o polu powierzchni pasa służebności 0,0125 ha – zgodnie z mapą biegłego geodety uprawnionego inż. C. M. karta 225 akt,

i z tego tytułu zasądził na rzecz wnioskodawcy M. M. kwotę 3534 zł (trzy tysiące pięćset trzydzieści cztery złote 00/100) od uczestnika postępowania (...) Sp. z o.o. płatną w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia.

VI. Kosztami postępowania obciążył wnioskodawcę M. M. i uczestnika (...) Sp. z o.o. stosunkowo tj. po 1/2 części i z tego tytułu:

- nakazał ściągnąć od uczestnika (...) Sp. z o.o. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego we wrześni kwotę 4936,61 zł tytułem niepokrytego wydatku na dowód z opinii biegłych;

- nakazał ściągnąć od wnioskodawcy M. M. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego we wrześni kwotę 6936,61 zł tytułem niepokrytego wydatku na dowód z opinii biegłych – z roszczenia zasądzonego w punkcie II niniejszego postanowienia.

VII. Oddalił wnioski o zasiedzenie służebności przesyłu.

Podstawą orzeczenia Sądu Rejonowego były następujące ustalenia faktyczne i wywód prawny :

Jako właściciel nieruchomości oznaczonej numerem (...) położonej w B. dla której Sąd Rejonowy we W. prowadzi księgę Wieczystą (...), oznaczonej numerem(...) położonej w B. dla której Sąd Rejonowy we W. prowadzi księgę Wieczystą (...), oznaczonej numerem(...) położonej w B. dla której Sąd Rejonowy we W.prowadzi księgę Wieczystą (...), oznaczonej numerem (...)położonej w B. dla której Sąd Rejonowy we (...)prowadzi księgę Wieczystą (...), oznaczonej numerem (...) położonej w B. dla której Sąd Rejonowy we W.prowadzi księgę Wieczystą (...) wpisany jest M. M..

Pismem z dnia 28.02.2014 roku wnioskodawca wezwał uczestnika do zawarcia umowy ustanowienia służebności przesyłu i zapłaty wynagrodzenia za okres bezumownego korzystania z części nieruchomości w kwocie 45 000 zł.

Na nieruchomościach wnioskodawcy posadowione są następujące urządzenia elektroenergetyczne:

- na działce (...) - linia elektroenergetyczna średniego napięcia 15 kV o długości 49,36 m
- na działce (...) - linia elektroenergetyczna niskiego napięcia 0,4 kV o długości 12,85 m zlokalizowana na jednym słupie pojedynczym
- na działce (...) – dwie napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV o długości 112,28 m i 88,75 m zlokalizowane na dwóch słupach pojedynczych oraz na jednym słupie podwójnym
- na działce (...) – linia elektroenergetyczna niskiego napięcia 0,4 kV o długości 19,15 m.
- na działce (...) – napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego napięcia 15 kV o długości 10,42 m
- na działce (...) – napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego napięcia 15 kV o długości 64,37 m
- na działce (...) – dwie napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV o długości 152,41 i 6,30 m.

Łączna powierzchnia gruntu zajmowana pod służebność przesyłu na poszczególnych działkach wynosi:

- na działce (...) - 0,0296 ha
- na działce (...) – 0,0022 ha
- na działce (...) – 0,1917 ha
- na działce (...) - - 0,0028 ha
- na działce (...) – 0,0063 ha
- na działce (...) – 0,0386 ha
- na działce (...) – 0,0125 ha
- na działce (...) – 0,0257 ha
- na działce (...) – 0,0950 ha

Wartość jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości następujących działkach wynosi:

- na działce (...) - 527 zł
- na działkach (...) – 35 519 zł

- na działce (...) – 376 zł

- na działce (...) – 811 zł

- na działce (...) – 3 534 zł

W dniu 30.04.1962 roku wykonano Projekt elektryfikacji wsi B. A i B. W dniu 11.04.1962 roku wydano decyzję o lokalizacji szczegółowej nr (...). W dniu 21.02.1962 roku B. K. złożył oświadczenie, że wyraża zgodę na ustawienie na swoim gruncie stacji transformatorowej słupowej, oraz, że z tego tytułu nie będzie rościł sobie żadnych pretensji tak do (...) Przedsiębiorstwa (...) jak i do przyszłych użytkowników stacji transformatorowej. W dniu 05.01.1962 roku tej samej treści oświadczenie złożył S. B.. W dniu 30.10.1961 roku sporządzono protokół z odbioru technicznego gromady B. A. Protokół ten jest – poza w/w nagłówkiem zupełnie nieczytelny. Wszystkie te dokumenty nie zawierają w swojej treści numerów działek przez które biegnie linia elektryczna. W dniu 18.08.1966 roku wydano decyzję o lokalizacji szczegółowej nr (...) dotyczącej lokalizacji linii WN 15 kV. W dniu 10.03.1967 roku sporządzono protokół odbioru technicznego linii W/N, stacji transformatorowej, linii N/N prawa instalacji wewnętrznych wykonanych przez P.E.R.

Decyzją z dnia 07.12.1982 roku zatwierdzono plan realizacyjny remontu kapitalnego linii średniego napięcia 15 kV, linii nn 380/220 v oraz stacji transformatorowej STSa 20/250 w B. gm. W. dla linii S. – W.. Warunki pomiaru k. 87 – 90 nie zawierają oznaczeń numerów działek na których przebiega linia elektryczna. Zarządzeniem z dnia 16.01.1989 roku Minister Przemysłu utworzył przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w P..

Aktem notarialnym z dnia 17.12.2002 roku nazwę spółki (...) zmieniono na Grupa (...) S.A., a aktem notarialnym z dnia 30.06.2007 roku (...) S.A. zbyła na rzecz (...) Sp. z o.o. przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 551 k.c. to jest oddział samodzielnie sporządzający bilans, stanowiący organizacyjnie i finansowo wyodrębniony zespół składników materialnych i niematerialnych, przeznaczony do realizacji zadań gospodarczych związanych z dystrybucją energii elektrycznej.

Na rozprawie w dniu 03.10.2017 roku pełnomocnik uczestnika oświadczył, że akceptuje szerokość strefy służebności tj. 6 metrów dla linii średniego napięcia i 3 metry linii niskiego napięcia. W tym samym dniu pełnomocnik wnioskodawcy i uczestnik oświadczył, że nie kwestionują zakresu służebności.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy uznał, że wniosek zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 305 1 k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu może wystąpić zarówno przedsiębiorca, który jest właścicielem urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. lub który zamierza wybudować takie urządzenia, jak i właściciel nieruchomości, na których są lub mają być usytuowane urządzenia przesyłowe. Roszczenie właściciela może dotyczyć także urządzeń dawniej wybudowanych (E. Gniewek (red.), Kodeks cywilny, Komentarz, Wyd. 2008, s. 475). Ustalenie służebności przesyłu wymaga określenia zakresu i sposobu jej wykonywania a także oznaczenia szlaku (miejsca) usytuowania urządzeń z powołaniem się na mapę sporządzoną przez biegłego sądowego według zasad obowiązujących przy oznaczaniu nieruchomości w księgach wieczystych, opatrzoną klauzulą właściwego do spraw ewidencji gruntów i budynków, stwierdzającą, iż jest przeznaczona do dokonywania wpisów w księdze wieczystej (zab. A. Kidyba (red.), K.A. Padańska, T.A. Filipiak, Kodeks cywilny, Komentarz. Tom II. Własność i inne prawa rzeczowe, Lex 2009, S. Rudnicki, G. Rudnicki, Komentarz do Kodeksu cywilnego, Księga druga, Własność i inne prawa rzeczowe, Wydanie 9, Warszawa 2008, s. 84 – 85).

Sąd I instancji zauważył, że wnioskodawcy sprecyzowali zakres i sposób wykonywania służebności a uczestnik (...) Sp. z o.o. w piśmie z dnia 12.06.2014 roku (k. 42 i nast.) dodatkowo określił jej zakres.

Postanowieniem z dnia 03.10.2014 roku Sąd Rejonowy dopuścił z urzędu dowód z opinii biegłego geodety na okoliczność sporządzenia projektu przebiegu służebności przesyłu przez nieruchomości o numerach (...) wraz z mapą, która to służebność ma zapewnić prowadzenie eksploatacji napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia o napięciu znamionowym 15 kV, przebiegającej przez wszystkie wymienione działki i szerokości strefy ochronnej 6 metrów oraz napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia o napięciu znamionowym 0,4 kV w zakresie w jakim przebiega przez działki wnioskodawcy o szerokości strefy ochronnej 3 metry, zapewniające prawo dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim) oraz osób do tego upoważnionych w celu wykonania prac eksploatacyjnych, remontowych i konserwacyjnych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowych i jej rozbudowy (w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i dla minimalizacji uciążliwości dla wnioskodawcy).

Sąd Rejonowy podkreślił, że sporządzenie mapy służebności przesyłu jest podstawowym zadaniem w niniejszym postępowaniu. Sąd określając zakres służebności przesyłu i jej przebieg powołuje się w postanowieniu na mapy służebności przesyłu sporządzonej przez uprawnionego geodetę. Ponadto jedynie geodeta może sporządzić aktualne mapy nieruchomości z aktualnym przebiegiem linii elektroenergetycznej. Przedłożone do akt sprawy mapy są bardzo stare oraz nie zawierają przebiegu linii elektroenergetycznej i nie zawierają aktualnych numerów działek. Sąd w postępowaniu nieprocesowym prowadzi postępowanie dowodowe z urzędu i jego obowiązkiem jest ustalenie podstawowego faktu tj. – czy linia o takim przebiegu znajduje się na wskazanym terenie. Zdarzają się bowiem sytuacje, że sam uczestnik błędnie wskazuje ilość linii, czy też wskazuje linię jako czynną – a po oględzinach okazuje się, że jest to linia nieczynna.

Dla linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV przyjęto szerokość pasa technologicznego 6 metrów. Dla linii elektroenergetycznej niskiego napięcia 0,4 kV przyjęto szerokość pasa technologicznego 3 metry. W normalnym trybie eksploatacji linia elektroenergetyczna 15 kV biegnąca przez nieruchomość wnioskodawczyni eksploatowana będzie przez okres nieokreślony.

Biegły inż. C. M. sporządził mapy służebności przesyłu. Biegły mgr A. R. wyliczył wartość jednorazowego wynagrodzenia za ich ustanowienie zgodnie z podanym wyżej wyliczeniem – k. 381, 382.

Sąd I instancji zauważył, że zgodnie z treścią art. 305 2 § 2 k.c. właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Ustawodawca nie zawarł żadnych wskazówek jak określić wysokość tego wynagrodzenia. Komentatorzy w tym zakresie odsyłają do niektórych wypowiedzi doktryny dotyczących wynagrodzenia należnego właścicielowi nieruchomości obciążonej za ustanowienie służebności drogi koniecznej (zob. E. Gniewek (red.), Kodeks cywilny, Komentarz, Wyd. 2008, s. 475 A. Kidyba (red.), K.A. Padańska, T. A. Filipik, Kodeks cywilny, Komentarz. Tom II Własność i inne prawa rzeczowe, Lex 2009). Zarówno w orzecznictwie jak i piśmiennictwie przyjmuje się, że wynagrodzenie, o którym mowa w 145 k.c. jest pojęciem bardziej elastycznym od odszkodowania. Powyższe wynagrodzenie jest bowiem ekwiwalentem za ustanowienie służebności i wprawdzie jest niezależne od wystąpienia szkody, ale może uwzględniać różne elementy – stosownie do okoliczności sprawy - także element obniżenia wartości nieruchomości służebnej. Wynagrodzenie obok ewentualnej kompensacji za utracone korzyści, uszczerbek majątkowy (rozumiany jako *damnum emergens* i *lucrum cessans*), niedogodność powstałą dla właściciela nieruchomości służebnej, zawiera również opłatę za samo ustanowienie służebności, jako jej cena (zob. S. Rudnicki, G. Rudnicki, Komentarz do Kodeksu cywilnego, Księga druga, Własność i inne prawa rzeczowe, Wydanie 9, Warszawa 2008, s. 64 – 65, M. Warciński, Wynagrodzenie za ustanowienie służebności drogi koniecznej, Państwo i Prawo 2010, nr 7, s. 61). W postanowieniu z dnia 8.05.2000 roku Sąd Najwyższy stwierdził, iż pojęcie wynagrodzenia jest szersze niż pojęcie odszkodowania, a w razie powstania szkody, fakt ten musi być brany pod uwagę przy określeniu wysokości i rodzaju należnego wynagrodzenia (V CKN 43/2000, OSNC 2000, nr 11, poz. 206). W wyroku z dnia 15.09.2011 roku w sprawie o sygn. II CSK 681/10 Sąd Najwyższy stwierdził, że szkoda w postaci zmniejszenia wartości nieruchomości występuje wtedy, gdy ma charakter trwały i nieodwracalny. Nie można mówić o takiej szkodzie wówczas, gdy właścicielowi nieruchomości przysługuje roszczenie negatoryjne umożliwiające przywrócenie stanu zgodnego z prawem. Dopóki zatem przysługuje mu to roszczenie, dopóty nie może żądać naprawienia szkody w postaci obniżenia wartości nieruchomości na skutek posadowienia i eksploatacji na nieruchomości

urządzeń przesyłowych przez zapłatę odszkodowania. Utrata tego roszczenia wiąże się zazwyczaj z uzyskaniem przez przedsiębiorcę przesyłowego tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości, z czym wiąże się obowiązek zapłaty właścicielowi odpowiedniego ekwiwalentu, co wyklucza odszkodowanie. Uszczerbek właściciela związany z pogorszeniem nieruchomości tylko w następstwie posadowienia na niej i eksploatacji urządzeń przesyłowych rekompensowany jest wynagrodzeniem, które może on uzyskać – na podstawie art. 305 2 k.c. – za obciążenie jego prawa służebnością przesyłu. Uszczerbek ten nie ma charakteru trwałego i nieodwracalnego, skoro właścicielowi przysługuje roszczenie o ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem. Roszczenie to pozwala zrealizować ten sam interes, co roszczenie o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy, a ten sam interes nie może być zaspakajany podwójnie. W postanowieniu z dnia 05.04.2012 roku w sprawie o sygn. II CSK 401/11 Sąd Najwyższy stwierdził, że pojęcie wynagrodzenia w rozumieniu art. 305 2 k.c. jest szersze niż pojęcie odszkodowania. W uzasadnieniu w/w postanowienia Sąd Najwyższy stwierdził, że godzi się zauważyć, z uwagi na uzasadnienie zarzutów kasacyjnych, że w ustawie mowa o ustanowieniu służebności przesyłu „za wynagrodzeniem” (art. 305 2 k.c.), nie zaś „za odszkodowaniem”. Oznacza to, że wolą ustawodawcy nie było wyłącznie wyrównani uszczerbku, jaki następuje w majątku właściciela nieruchomości obciążonej wskutek ustanowienia służebności przesyłu. Pojęcie wynagrodzenia jest szersze niż pojęcie odszkodowania. W razie powstania szkody, wbrew twierdzeniu skarżącej, fakt ten musi być brany pod uwagę przy określeniu wysokości należnego wynagrodzenia, choć należy się ono właścicielowi nieruchomości obciążonej także wtedy, gdy żadnej szkody nie poniósł. Natomiast na właścicielu, który powołuje się na szkodę wyrządzoną mu na skutek obciążenia jego nieruchomości służebnością przesyłu, ciąży dowód zgodnie z regułą art. 6 k.c.

W podobny sposób w przedmiotowej sprawie wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu ustalił biegły sądowy - A. R. – karta 381, 382 opinii.

Pismem z dnia 12.06.2014 roku pełnomocnik uczestnika kwestionował opinię biegłego A. R. w zakresie przyjęcia w skład wynagrodzenia za ustanowienie służebności w zakresie dz. 383/3 kwoty odpowiadającej odszkodowaniu za zmniejszenie wartości nieruchomości a także w zakresie obliczenia powyższej kwoty z uwzględnieniem dodatkowo poza pasem służebności (pasem technologicznym) obszaru oddziaływania urządzeń i wliczenia tak obliczonej kwoty w skład wynagrodzenia za służebność. Nie wnosił o sporządzenie uzupełniającej ani o słuchanie biegłego na rozprawie. Podniósł, że wynagrodzenie służebności winno obejmować kwotę 5 248 zł.

Sąd Rejonowy ustalił wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu na działce (...) w kwocie 35 519 zł. Jako składnik tego wynagrodzenia przyjął kwotę 33 854 jako uratę wartości rynkowej części działki (...) w związku z trwałym posadowieniem na niej urządzeń w kwocie 33 854 zł., i kwotę 1516 zł jako wynagrodzenie za dalsze korzystanie z pasa gruntu przez przedsiębiorstwo przesyłowe.

Zdaniem Sądu Rejonowego nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem uczestnika, że posadowienie linii elektroenergetycznej przed zakupem działki przez aktualnego właściciela miało wpływ na cenę zakupu uwzględniono wartość działki wraz ze znajdującą się już na niej cudzą budowlą – w tym wypadku linii elektroenergetycznej. Jeżeli nawet tak było, nie zmienia to faktu, że właściciel linii nie wypłacił żadnego odszkodowania właścicielowi ani obecnemu ani poprzedniemu. Brak w tym zakresie jakichkolwiek dokumentów. Przedsiębiorstwo przesyłowe powinno zatem w chwili obecnej tę kwotę uregulować. Podkreślić należy, że to właśnie biegły sądowy jest osobą kompetentną, która po oględzinach nieruchomości potrafi stwierdzić czy w przypadku konkretnej nieruchomości i przy określaniu wysokości wynagrodzenia należy jest stronie dany jej składnik.

Pełnomocnik uczestnika nie wskazał sposobu wyliczenia proponowanej przez siebie kwoty 5248 zł jako wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...), kwota ta również nie wynika z opinii biegłego A. R..

Wobec powyższego w punkcie I, II, III, IV i V postanowienia z dnia 11.05.2018 roku Sąd I instancji ustalił wynagrodzenie za ustanowienie służebności zgodnie z wyliczeniami przedstawionymi w opinii biegłego A. R.. Sąd przyznał wynagrodzenie w formie świadczenia jednorazowego – taki był bowiem wniosek. Sąd zasądził świadczenie

od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawcy, tak aby stanowiło rozstrzygnięcie poddające się egzekucji. Samo bowiem ustalenie wynagrodzenia nie dawało jeszcze możliwości jego egzekucji.

Nie budzi w ocenie Sądu I instancji wątpliwości fakt, że wnioskodawca doznaje szkody w wyniku ustanowienia służebności i fakt ten nie wymaga specjalnego postępowania dowodowego. Ograniczenie takie jest na tyle dotkliwe, że rekompensatą za nie jest zasądzenie odszkodowania wyliczonego przez biegłego. Ograniczenie to jest trwale – nie ma bowiem takiej możliwości, że oddziaływanie linii zakończy się. Okoliczność tę wnioskodawca zmuszona jest uwzględnić w swoich planach dotyczących sposobu wykorzystania nieruchomości.

Postanowienie zasadzające odszkodowanie ma charakter ustalający wysokość wynagrodzenia, tworzący nową sytuację prawną dlatego Sąd wskazał termin płatności na 7 dni od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia – dopiero bowiem stabilny stan prawny może rodzić obowiązek uregulowania zobowiązania.

O kosztach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. obciążając wnioskodawczynię i uczestnika (...) Sp. z o.o. kosztami postępowania stosunkowo tj. po 1/2 części. Wnioski tych uczestników były bowiem sprzeczne.

Koszty sprawy wynosiły 12 873,22 zł – w tym koszty opinii biegłych to 12 833,22 zł. Wnioskodawca uiszczył 40 zł tytułem opłaty od wniosku. Uczestnik uiszczył kwotę 1500 zł tytułem wydatku na dowód z opinii biegłych. Każdy z uczestników powinien zatem zapłacić kwotę 6 436,61 zł tytułem kosztów sprawy. Wnioskodawca powinien dopłacić 6416,61 zł tytułem niepokrytego wydatku na dowód z opinii biegłych a uczestnik (...) Sp. z o.o. powinien zapłacić 4936,61 zł – tytułem brakującej części wydatku na dowód z opinii biegłego (6436,61 zł – 1500 zł).

Na podstawie art. 113.1 i 113.2 pkt. 1 Ustawy z dnia 28.07.2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - D. U. z 2010 roku, Nr 90, poz. 594 orzeczono zatem jak w punkcie IV postanowienia.

Sąd Rejonowy zauważył, że w obecnym stanie prawnym obowiązującym od roku 2008 ustawodawca wprowadził obok służebności gruntowych i służebności osobistych, trzeci rodzaj służebności. Zgodnie z przepisem art. 305 par. 1 k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 par. 1 k.c. prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu).

Służebność przesyłu może też być nabyta przez przedsiębiorcę przesyłowego w drodze zasiedzenia, bo zgodnie z art. 352 par. 1 k.c. „kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności”. Warunkiem zasiedzenia służebności przesyłu jest korzystanie przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia. Nie ma więc przeszkód do uznania przedsiębiorcy, który korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu, a nie ma tytułu prawnego do władania tą nieruchomością, za posiadacza takiej służebności.

Zgodnie z treścią art. 172 k.c. posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba, że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze.

W myśl art. 336 k.c. posiadaczem samoistnym rzeczy jest ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel.

Posiadanie prowadzące do zasiedzenia musi mieć charakter posiadania samoistnego.

Zgodnie z poglądami doktryny z reguły przedsiębiorca – posiadacz służebności przesyłu będzie uznany za posiadacza służebności w złej wierze.

W ocenie Sądu Rejonowego zasiedzenie służebności przesyłu bądź służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu – przed dniem wprowadzenia instytucji służebności przesyłu do obowiązującego porządku prawnego, uznać należy za niedopuszczalne. Bieg terminu zasiedzenia służebności przesyłu należy liczyć od dnia

wprowadzenia tejże instytucji do obowiązującego porządku prawnego, czyli od dnia 03.08.2008 roku. W takim wypadku do zasiedzenia służebności przesyłu doszłoby dopiero w 2038 roku (przyjmując posiadanie w złej wierze).

W ocenie Sądu Rejonowego (...) Sp. z o.o. nie był samoistnym posiadaczem żadnych trwałych i widocznych urządzeń na nieruchomości wnioskodawczyni – które to posiadanie mogłoby prowadzić do zasiedzenia służebności przesyłu.

Jak podkreślił pełnomocnik uczestnika w odpowiedzi na wniosek k. 44 uczestnik nie ma potrzeby korzystania ze specjalnych stref czy pasów technologicznych do wykonywania służebności przesyłu. Do bieżącego korzystania z urządzeń w ramach służebności (eksploatacja) nie jest konieczne stałe utrzymywanie dróg dojazdowych. Stopień ingerencji w prawo własności wnioskodawcy w miejscach przebiegu linii energetycznych jest znikomy.

Widoczne urządzenia na nieruchomości wnioskodawczyni to biegnąca nad nieruchomością linia elektroenergetyczna. Nieruchomość - w zakresie wniosku o zasiedzenie służebności przesyłu nie była i nie jest w żaden sposób oddzielona od działki wnioskodawcy, służebność ta nigdy nie była ustanowiona ani w formie aktu notarialnego, ani w żaden inny sposób. Wnioskodawca korzysta z całej nieruchomości objętej wnioskiem o zasiedzenie, występuje jako jej właściciel i jako jedyny właściciel tej nieruchomości był i jest postrzegany. Nikt nigdy nie ograniczał go w korzystaniu z nieruchomości i czuł się jej wyłącznym właścicielem. Jedyne, znikome ograniczenie - to było utrudnienie w korzystaniu z działki nr (...), gdzie znajduje się jeden słup pojedynczy i trafostacja zlokalizowana na słupie kratowym. Biegnąca nad słupami linia nie ograniczała wnioskodawczyni w żaden sposób z korzystania z nieruchomości. Ustalony pas technologiczny w niniejszym postępowaniu nie wpływał w przeszłości na sposób korzystania z nieruchomości przez wnioskodawcę – a inne strefy i inne wyłączenia w zagospodarowaniu nieruchomości wynikające z posadowienia urządzeń uczestniczki – nie występują. Podkreślić należy, że dopiero w niniejszym postępowaniu nastąpiło określenie i wskazanie treści służebności przesyłu i określenie jej rozmiaru. Biegły określił szerokość pasa technologicznego – który nigdy wcześniej pomiędzy wnioskodawcą a uczestnikiem nie był określony, wnioskodawca korzystał z całej działki. Uczestnik nie prowadził z wnioskodawczynią żadnych negocjacji dotyczących określenia rozmiaru tej służebności – nie było to nawet możliwe do czasu wprowadzenia przepisów o służebności przesyłu i o możliwości jej zasiedzenia.

Ustawodawca nie sprecyzował pojęcia „trwałego i widocznego urządzenia”. Niemniej jednak, obszerny dorobek judykatury, jednoznacznie wskazuje, że za trwałe i widoczne urządzenie należy przyjmować trwałą (nie chwilową) postać widocznego przedmiotu będącego rezultatem świadomego działania człowieka, który ponadto odpowiadał treści służebności przedmiotu będącego rezultatem świadomego działania człowieka, który ponadto odpowiada treści służebności pod względem gospodarczym, a nadto nie jest skutkiem działania sił natury. Judykatura wskazywała wiele przykładów takiego trwałego i widocznego urządzenia na nieruchomości m. in. rowy odwadniające, nasypy, studnie, groble, mostki albo osadniki widoczne na powierzchni.

W postanowieniu z dnia 16.01.2013 roku (II CSK 289/12) wskazał, że gazociągi, wodociągi i kanalizacje, to w przeważającej części urządzenia podziemne i już z tego względu nieracjonalna jest interpretacja art. 292 k.c., której wynikiem byłoby wymaganie, aby rura gazowa w toku biegu terminu zasiedzenia była widoczna dla właściciela każdej nieruchomości, przez którą to urządzenie przebiega. Zatem przesłanka widoczności urządzenia w rozumieniu art. 292 k.c. jest spełniona zarówno wtedy, gdy właściciel nieruchomości wie, że na jego nieruchomości pod powierzchnią gruntu jest usytuowane trwałe urządzenie jak i wtedy, gdy mógł się o tym dowiedzieć, stwierdzając istnienie na gruncie oznaczeń wymaganych właściwymi przepisami dla danego rodzaju urządzenia podziemnego.

W niniejszej sprawie niewątpliwym jest, zdaniem Sądu Rejonowego, że obszar powierzchni pod 1 słupem i słupem transformatorowym jest obszarem znikomym w stosunku do powierzchni nieruchomości wnioskodawcy. Niewątpliwym jest również, że biegnąca linia pomiędzy słupami w żaden sposób nie utrudniała wnioskodawcy korzystania z nieruchomości, oraz, że jest on oraz jego poprzednicy prawni jedynym właścicielem całej nieruchomości – nigdy nie wyodrębniono pasa ziemi odpowiadającego treści służebności przesyłu na gruncie, nie sporządzono żadnej umowy tego dotyczącej, nie sporządzono dotychczas mapy służebności przesyłu. Dopiero w założonej przez wnioskodawcę sprawie o ustanowienie służebności przesyłu (...) Sp. z o.o. podniosła zarzut zasiedzenia służebności – która nigdy nie była ustanowiona i nie jest w żaden sposób dotychczas oznaczona w terenie. Niewątpliwym jest, że

w skład przedsiębiorstwa przesyłowego wchodziły słupy i linia napowietrzna. Linia biegnąca nad nieruchomością nie czyni żadnych uciążliwości w korzystaniu z ziemi.

W ocenie Sądu I instancji nie wykazano w niniejszym postępowaniu, że linia wybudowana w 1962 roku biegnie w tym samym położeniu co linia powstała w 1982 roku.

Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 4.04.2012 roku I CSK 360/11 dla oceny rodzaju posiadania ma znaczenie, czy posiadacz objął rzecz w posiadanie z woli właściciela i na zasadach przez niego określonych, czy też niezależnie od woli właściciela, lub nawet wbrew jego woli czy świadomości. Objęcie rzeczy w posiadanie za zgodą właściciela, nawet tylko dorozumianą, i posiadanie jej w zakresie przez właściciela określonym lub tolerowanym, świadczy z reguły o posiadaniu zależnym, choćby posiadacz z właścicielem nie łączył żaden stosunek prawny. Posiadacz włada rzeczą „jak” osoba mająca prawo, z którym łączy się określone władztwo nad rzeczą a i zgodnie z art. 336 k.c. jest posiadaczem zależnym.

W razie zmiany posiadania zależnego na samoistne ciężar dowodu, że zmiana taka nastąpiła, spoczywa na posiadaczu i w takiej sytuacji nie korzysta on z domniemania przewidzianego w art. 339 k.c. Również samo istnienie posiadania samoistnego powinno być na zasadach ogólnych (art. 6 k.c.) wykazane przez wnioskodawcę, z tym tylko, że wówczas korzysta on z domniemania prawnego przewidzianego w ww. przepisie.

Powszechnie przyjmuje się, że rodzaj posiadania (samoistne lub zależne) zdeterminowany jest przede wszystkim zakresem faktycznego władztwa nad rzeczą oraz faktem, czy odbywa się ono z wyraźną lub dorozumianą zgodą innej osoby (w tym właściciela). Posiadanie samoistne to władztwo nad rzeczą z wyłączeniem innych osób i niezależne od wyraźnej lub dorozumianej zgody innej osoby, w tym w szczególności niezależne od zgody i woli właściciela. Każdy posiadacz samoistny obejmuje rzecz w posiadanie dlatego, że, z przyczyn usprawiedliwionych, uważa się za właściciela albo dlatego, że chce rzeczą władać dla siebie, jak właściciel, chociaż wie, że nie jest właścicielem – tak stwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu w/w orzeczenia.

Wola posiadania jak właściciel (animus possidendi) nie oznacza woli nabycia własności, dlatego samoistnym posiadaczem w rozumieniu art. 172 może być także całkowicie ubezwłasnowolniony lub małoletni. Chodzi tu o samo wykonywanie faktycznego władztwa w takim – zewnętrznym zakresie, w jakim wykonuje je właściciel. Władanie „jak właściciel” (animus rem sibi habendi) jest kategorią stanu faktycznego wskazującego na rzeczywistą wolę posiadacza, tzn. na samoistny charakter posiadania.

Sąd Najwyższy w niepublikowanym orzeczeniu z 7.4.1994 roku, III CRN 18/94 stwierdził, że posiadanie samoistne może mieć miejsce nie tylko wtedy, gdy posiadacz jest przekonany o swoich uprawnieniach właściciela, ale także wtedy, gdy wie, że nie jest właścicielem, ale chce posiadać rzecz tak, jakby nim był. Objęcie rzeczy w posiadanie na podstawie umowy, której celem było przeniesienie własności, z reguły wskazuje na posiadanie samoistne.

Sąd Rejonowy podkreślił, że w niniejszej sprawie posadowienie linii elektrycznej nastąpiło na podstawie projektu elektryfikacji – gdzie wola właścicieli nieruchomości nie miała znaczenia, przedsiębiorstwo państwowe wchodziło z planem elektryfikacji i nie ma w zasadzie żadnych dokumentów z których wynikałoby jak traktowano grunt pod słupami i linią napowietrzną i jak czuło się przedsiębiorstwo państwowe w stosunku do tych fragmentów gruntu – brak dokumentów dotyczących animus possidendi przedsiębiorstwa. Wówczas – tj. w latach sześćdziesiątych nie tworzono żadnych dokumentów na ten temat, a instytucja służebności przesyłu nie istniała. Plan elektryfikacji jest planem nie uwzględniającym jakichkolwiek sprzeciwów ze strony właścicieli nieruchomości i nie przedłożono w niniejszym postępowaniu żadnych dokumentów tego dotyczących.

Ograniczony w przysługującym mu prawie własności właściciel nieruchomości na podstawie zewnętrznych cech władztwa manifestowanego nad jego nieruchomością przez przedsiębiorcę korzystającego z urządzeń przesyłowych nie jest w stanie odróżnić, czy przedsiębiorcy w jego działaniach towarzyszy animus posiadania jego nieruchomości

w zakresie treści służebności gruntowej (służebności przesyłu), czy też wkracza na tę nieruchomości jako wykonujący uprawnienie ustawowe – tak SN w uchwale z 08.04.2014 roku, III CZP 87/13.

Wszelkie regulacje prawne dotyczące tej sytuacji tworzone są kilkadziesiąt lat po okresie – kiedy prowadzono elektryfikację. Ponadto sytuacja w niniejszej sprawie przedstawia się w ten sposób, że na tylko jednej z działek wnioskodawcy jest jeden słup ograniczający go w minimalnym stopniu w korzystaniu z gruntu (z uwagi na rozmiar podstawy tych słupów) a łącząca je linia napowietrzna praktycznie nie czyni żadnych ograniczeń. Słup i linia wchodzi w skład przedsiębiorstwa przesyłowego, jest to jedna linia. W ocenie Sądu zakres uciążliwości tej linii jest na tyle nie wielki, że w niniejszej sprawie zarzut zasiedzenia służebności przesyłu (która wykonywana jest faktycznie tylko poprzez posadowienie tam 2 słupów) nie może zostać uwzględniony – przy wykorzystywaniu praktycznie 100% gruntu przez wnioskodawcę – zgodnie z jego przeznaczeniem. Uprawnienia właścicielskie uczestnika (...) Sp. z o.o. ograniczają się tylko do posadowienia 2 słupów o znikomej powierzchni podstawy – w stosunku do powierzchni gruntu wnioskodawcy.

Zdaniem Sądu Rejonowego nie sposób zgodzić się z argumentacją uczestnika podniesioną w odpowiedzi na wniosek z dnia 12.06.2014 roku – karta 42, iż zasiedzenie służebności przesyłu nastąpiło na rzecz Skarbu Państwa z końcem 1972 roku (przy założeniu dobrej wiary), z końcem 1982 roku (przy założeniu złej wiary), na rzecz poprzednika prawnego uczestnika z końcem 2003 roku (przy założeniu dobrej wiary), oraz na rzecz uczestnika z końcem 2013 roku, przy założeniu złej wiary po stronie uczestnika.

Z tej przyczyny orzeczono jak w punkcie VII postanowienia.

Art. 172 łączy przepisany dla właściciela nieruchomości w drodze zasiedzenia upływ czasu z kwalifikacją posiadania według kryterium dobrej lub złej wiary posiadacza w chwili uzyskania przez niego posiadania.

Decydująca dla oceny dobrej czy złej wiary posiadacza jest przede wszystkim jego świadomość.

Przy ocenie, czy zachodzą warunki do nabycia własności nieruchomości w drodze zasiedzenia, dobra wiara polega na usprawiedliwionym w danych okolicznościach przekonaniu posiadacza, że przysługuje mu takie prawo do władania rzeczą, jakie faktycznie wykonuje (orz. SN z 7.5.1971 roku, I CR 302/71, NP. 4/73, s. 580).

Pojęcie dobrej czy złej wiary ma charakter klauzuli generalnej. Istotą i funkcją wszelkich klauzul generalnych w prawie cywilnym jest możliwość uwzględnienia w ocenie stanu faktycznego różnych okoliczności faktycznych, które w oderwaniu od konkretnej sprawy nie mogą być oceniane raz na zawsze i w jednakowy sposób według schematu o walorze bezwzględny.

Ostateczne stanowisko co do pojęcia dobrej wiary w rozumieniu przepisów o nabyciu własności nieruchomości w drodze zasiedzenia zajął SN w uchwale składu 7 sędziów z 6.12.1991 roku, III CZP 108/91 (OSNCP 4/92, poz. 48), której nadał moc zasady prawnej. Wyodrębnił tam dwa poglądy tj. tradycyjny i liberalny. Według poglądu tradycyjnego dobra wiara polega na błędnym, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionym przekonaniu posiadacza nieruchomości, że przysługuje mu wykonywane przez niego prawo. Według poglądu zliberalizowanego dobra wiara posiadacza jest równoznaczna z jego przekonaniem, opartym na obiektywnych przesłankach, wywodzących się ze stosunku będącego podstawą i przyczyną konkretnego stanu faktycznego, że wykonując w swoim imieniu prawo własności niczyjego prawa nie narusza, co występuje przede wszystkim wtedy, gdy otrzymał on posiadanie od właściciela rezygnującego ze swego prawa, czyli także w wypadku wejścia w posiadanie nieruchomości na podstawie umowy mającej na celu przeniesienie własności, ale sporządzonej bez zachowania formy aktu notarialnego.

Za tradycyjnym rozumieniem dobrej wiary posiadacza nieruchomości, który objął ją we władanie na podstawie umowy sporządzonej bez zachowania wymaganej przez prawo obowiązującej formy aktu notarialnego, przemawia także zasada ochrony własności, będąca jedną z podstawowych zasad w stosunkach cywilnoprawnych, w tym przede wszystkim w stosunkach prawnorzeczowych.

W ocenie Sądu Rejonowego posiadanie to zatem nie mogło doprowadzić do zasiedzenia służebności przesyłu.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją uczestnik (...) Sp. z o.o., podnosząc następujące zarzuty :

I. Naruszenie prawa materialnego tj.:

1. naruszenie art. 172 k.c. w zw. z art. 176 k.c. oraz art. 352 k.c. w zw. z art. 3054k.c. poprzez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu, iż Uczestnik nie nabył poprzez zasiedzenie prawa służebności przesyłu [bądź służebności gruntowej o treści służebności przesyłu], polegającego na trwałym korzystaniu z urządzeń elektroenergetycznych, których fragmenty znajdują się na nieruchomościach Wnioskodawcy w B., w szczególności w zakresie wskazanym w odpowiedzi na wniosek oraz wynikającym z istoty służebności - przesyłu prądu, a także poprzez przyjęcie, że przed 03.08.2008 r. zasiedzenie służebności [gruntowej odpowiadające treści służebności przesyłu czy też służebności przesyłu] uznać należy za niedopuszczalne

2. naruszenie art. 7 k.c. oraz art. 224 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, które polegało na uznaniu, iż domniemanie dobrej wiary, działające na korzyść Uczestnika zostało obalone, a stan świadomości Uczestnika istniejący do momentu wniesienia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu w przedmiotowej sprawie zakładał przyjęcie istnienia po stronie Uczestnika złej wiary, w tym przyjęcie, że do obalenia domniemania doszło wskutek alternatywnego sformułowania zarzutu zasiedzenia przez samego Uczestnika,

3. naruszenie art. 348 i 340 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że Uczestnik nie wykazał przeniesienia posiadania i w konsekwencji przyjęcie, że domniemanie ciągłości posiadania zostało przez Wnioskodawcę obalone, podczas gdy ze znajdujących się w aktach sprawy dokumentów w sposób jasny i oczywisty wynika następstwo prawne kolejnych podmiotów, a tym samym przeniesienie posiadania bądź zasiedzanie już prawa ostatecznie na rzecz (...) Sp. z o.o.

4. naruszenie art. 3051 i 3052 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 361, 362 i 363 k.c. poprzez błędną wykładnię i błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, że w skład wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu wchodzi składnik w postaci obniżenia wartości nieruchomości w sytuacji, w której Wnioskodawca nabył prawo własności nieruchomości z istniejącą siecią, w sytuacji gdy jedynym poszkodowanym z tytułu lokalizacji urządzeń elektroenergetycznych mógł być wyłącznie właściciel nieruchomości z momentu ich lokalizacji, a ponadto w sytuacji w której Wnioskodawca nie wykazał faktu zaistnienia i wysokości ewentualnego uszczerbku [szkody],

5. naruszenie art. 6 k.c. poprzez przerzucenie ciężaru dowodu na Uczestnika, pomimo, że w zakresie poszczególnych okoliczności to na wnioskodawcy spoczywał ciężar dowodu

II. naruszenie przez Sąd I instancji przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez:

1. naruszenie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 231 k.p.c., 236 i 328 § 2 k.p.c., polegającego na uznaniu, że Wnioskodawcy należy się wynagrodzenie [odszkodowanie] za obniżenie wartości nieruchomości z uwagi na istnienie na nieruchomości urządzeń, pomimo iż Wnioskodawca nabył prawo własności nieruchomości z istniejącą siecią, w sytuacji gdy jedynym poszkodowanym z tytułu lokalizacji urządzeń elektroenergetycznych mógł być wyłącznie właściciel nieruchomości z momentu ich lokalizacji, a zatem nie Wnioskodawca nie był poszkodowany z uwagi na posadowienie urządzeń [nie wykazał, by poniósł jakąkolwiek szkodę - ta mogła powstać jedynie po stronie właściciela nieruchomości w momencie lokalizacji urządzeń przesyłowych], co skutkowało niewłaściwym zasądzeniem na rzecz Wnioskodawcy wynagrodzenia za ustanowienie służebności obejmującego również odszkodowanie z tytułu obniżenia wartości nieruchomości,

2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 230, 231 i 227 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważania zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz nie zastosowanie domniemania faktycznego a także przekroczenie swobodnej oceny dowodów i błędne ustalenie stanu faktycznego poprzez błędne przyjęcie jako początkowej daty prowadzącej do zasiedzenia 03.08.2008 r. a nie 01.01.1965 r. [najwcześniejsza data po realizacji inwestycji i uruchomienia urządzeń,

nowy termin liczony od daty wejścia w życie k.c.], ewentualnie koniec 1983 r., które to daty wynikały z dokumentów załączonych do sprawy [bezsporne posadowienie urzędzeń w latach 60- tych] tj. poprzez przyjęcie, że Uczestnik nie wykazał: daty objęcia urzędzeń i służebności w posiadanie a także błędne przyjęcie, że nie wykazano, że linie wybudowana w latach 60-tych biegną niezmiennie w tym samym miejscu, choć brak jakichkolwiek podstaw do odmiennego założenia

3. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 230, 231 i 227 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważania zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz nie zastosowanie domniemania faktycznego a także przekroczenie swobodnej oceny dowodów i błędne ustalenie stanu faktycznego poprzez błędne przyjęcie, że Uczestnik czy jego poprzednicy prawni nie byli samoistnymi posiadaczami trwałych i widocznych urzędzeń znajdujących się na nieruchomości wnioskodawcy [nie byli posiadaczami służebności], pomimo że założenie takie jest sprzeczne z istotą służebności, zasadami logiki a także co innego wynika z zebranego w sprawie materiału, w szczególności z zeznań świadka H. Z..

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów apelujący wniósł o :

1. zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez:

a. oddalenie żądania Wnioskodawcy co do ustanowienia służebności przesyłu za wynagrodzeniem w całości,

b. zasądzenie od Wnioskodawcy na rzecz Uczestnika zwrotu kosztów postępowania za postępowanie przed Sądem I instancji, w tym zasądzenie od Wnioskodawcy na rzecz Uczestnika kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

2. zasądzenie od Wnioskodawcy i na rzecz Uczestnika zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym zasądzenie do Wnioskodawcy na rzecz Uczestnika zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postępowania i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Na pkt. VI zaskarżonego postanowienia – w zakresie w jakim obciąża wnioskodawcę kosztami postępowania – zażalenie wywiódł wnioskodawca zarzucając Sądowi Rejonowemu obrazę przepisów postępowania poprzez nieprawidłowe zastosowanie art. 520 §2 k.p.c., skutkujące obciążeniem wnioskodawcy 1/2 kosztami postępowania w sytuacji, gdy wystąpiły wyraźne przesłanki do obciążenia kosztami uczestnika w całości tj. uwzględnienie w całości żądania wnioskodawcy oraz rażąco niesumienne i niewłaściwe postępowanie uczestniczki.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu żalący wniósł o zmianę pkt. VI postanowienia poprzez zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy całości kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, a także o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania zażaleniowego, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie wnioskodawcy uczestnik wniósł o oddalenie zażalenia w całości oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację uczestnika wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja jest zasadna.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i na podstawie art. 382 k.p.c. uznaje je za własne.

Dodatkowo Sąd Okręgowy ustalił, że przedmiotowe urządzenia przesyłowe zostały posadowione na nieruchomościach wnioskodawcy w latach 60- tych a ich oddanie do użytku nastąpiło w 1967r. Remont linii nastąpił w latach 1982-1983r.

Dowód: mapy geodezyjne (k 34), projekt elektryfikacji z roku 1962 (k.78), oświadczenie Rolniczego Zrzeszenia (...) z roku 1962 (k. 80), decyzji o lokalizacji linii 15 kV wraz ze stacjami transformatorowymi w B. z roku 1962 (k. 81), oświadczeń ówczesnych właścicieli nieruchomości (k. 82-83), decyzji o lokalizacji linii 15 kV oraz stacji transformatorowej w B. z roku 1966 (k. 85), protokołu odbioru technicznego linii W/N, stacji transformatorowej, linii N/N w B. z roku 1967 (k. 86) decyzja o zatwierdzeniu planu realizacyjnego z roku 1982 (k. 91) wraz z projektami modernizacji wybudowanych linii elektroenergetycznych z lat 1982/83 (k. 93-99), zeznania świadka H. Z.(k 190).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych wyżej odpisów oraz kserokopii dokumentów, których wiarygodność i autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu Okręgowego, a wnioskodawca nie zdołał skutecznie ich podważyć. Za wiarygodne Sąd Okręgowy uznał także zeznania świadka H. Z., który potwierdził, iż urządzenia na nieruchomości wnioskodawcy zostały wybudowane w latach 60-tych. Zeznania świadka korespondują z treścią złożonych przez uczestnika dokumentów.

W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy był wystarczający do uznania za zasadny podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do kwestii, czy w ogóle dopuszczalne jest zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, w okresie przed wprowadzeniem do polskiego porządku prawnego instytucji służebności przesyłu. Na tak postawione pytanie odpowiedzi twierdzącej udzielił Sąd Najwyższy m.in. w uchwale z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, Legalis nr 656634, gdzie wskazano, że : konstrukcja służebności przesyłu powtarza kluczowe elementy omówionej wyżej koncepcji judykatury, przenosząc je w ramy osobnej, szczegółowej regulacji prawnej. Nie ulega także wątpliwości, że jej wprowadzenie miało na celu przede wszystkim potwierdzenie i uporządkowanie wcześniejszego orzecznictwa, nie zaś wprowadzanie całkowicie nowego rodzaju prawa rzeczowego. W konsekwencji, konstrukcja funkcjonująca do tej pory jedynie w oparciu o orzecznictwo została bez istotnych zmian powtórzona w art. 3051-3054 KC. Z perspektywy konstytucyjnego podziału kompetencji władzy ustawodawczej i sądowniczej przepisy te potwierdziły więc jedynie treść normatywną, która już wcześniej wynikała z przepisów o służebnościach gruntowych (co potwierdziła trwała linia orzecnicza). W konsekwencji, zamiarem ustawodawcy było bez wątpienia objęcie nową regulacją możliwie szerokiej grupy sytuacji faktycznych. W przeciwnym razie uporządkowanie i usankcjonowanie wcześniejszej praktyki orzecniczej przyniosłoby znacznie bardziej ograniczony skutek.

Z tego powodu możliwość pełnego uwzględnienia stanu faktycznego istniejącego na nieruchomości przed dniem 3 sierpnia 2008 r. nie stoi w tym wypadku w sprzeczności z celami regulacji służebności przesyłu ani z gwarancyjnym charakterem norm prawa intertemporalnego. Zarówno z perspektywy właściciela nieruchomości, na której istnieje stan odpowiadający służebności przesyłu, jak i przedsiębiorcy korzystającego z tej sytuacji wprowadzenie art. 3051-3054 KC nie oznaczało żadnej istotnej zmiany. Pierwszy z nich zmuszony jest do znoszenia działania osoby trzeciej na swojej nieruchomości w tym samym zakresie. Drugi może natomiast korzystać z urządzeń przesyłowych w takim samym zakresie, w jakim byłoby to możliwe we wcześniejszym stanie prawnym - oraz nabyć stosowną służebność w drodze zasiedzenia. W przedmiotowej uchwale Sąd Najwyższy ustosunkował się także do wątpliwości konstytucyjnych związanych z możliwością zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, wskazując, że w rezultacie, możliwość pełnego zaliczenia okresu sprzed dnia 3 sierpnia 2008 r. na poczet czasu posiadania służebności przesyłu spełnia wymagania proporcjonalności wynikające z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Rozwiązanie to opiera się bowiem na ograniczeniu zakresu konstytucyjnej ochrony prawa własności (art. 21 ust. 2 i art. 64 Konstytucji) w zakresie koniecznym dla ochrony praw innego podmiotu (przedsiębiorcy), zaś równocześnie nie pociąga za sobą naruszenia zaufania do przewidywalności działań ustawodawcy, który jedynie uszczegółowił w tym wypadku swoją wcześniejszą decyzję. Zarazem koncepcja ta odpowiada także wymaganiom wynikającym z

art. 2 Konstytucji [...] nie narusza ona zasady niedziałania prawa wstecz. Sąd Najwyższy zauważył, że wejście w życie art. 3051-3054 KC nie spowodowało istotnych zmian w sferze prawnej właścicieli nieruchomości, na których zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, sytuacja ta nie mogłaby być porównywana ze skutkami wprowadzenia nowego prawa rzeczowego. W konsekwencji, brak jest uzasadnionych powodów, by uwzględnić - przy ocenie przesłanek zasiedzenia tej służebności - okresu sprzed wejścia w życie nowelizacji było równoznaczne z naruszeniem gwarancyjnego celu zakazu retroakcji. Z tej przyczyny traktowanie art. 3051-3054 KC jako nowego prawa w rozumieniu zasady niedziałania prawa wstecz, wydaje się za daleko idące. Cytowana uchwała Sądu Najwyższego znalazła potwierdzenie w późniejszym orzecznictwie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., II CSK 740/17, Legalis nr 1874449). Pogląd Sądu Najwyższego zaprezentowany w powyższej uchwale Sąd Okręgowy w niniejszym składzie podziela. Tym samym nie można podzielić stanowiska Sądu Rejonowego, jakoby nie było dopuszczalne zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu przed wprowadzeniem do przepisów Kodeksu Cywilnego instytucji służebności przesyłu w 2008 roku.

Nie można także zgodzić się z tezą Sądu I instancji, jakoby uczestnik – (...) Sp. z o.o. – nie był posiadaczem żadnych trwałych i widocznych urządzeń na nieruchomości wnioskodawcy, a jego posiadanie nie mogło prowadzić do zasiedzenia służebności przesyłu. Sąd ten wskazał, że stopień ingerencji uczestnika w prawo własności wnioskodawcy w miejscach przebiegu linii energetycznych jest znikomy. Ta ostatnia okoliczność ma jednak znaczenie jedynie w kontekście wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, nie ma jednak żadnego wpływu na kwestię dopuszczalności zasiedzenia tej służebności. Tak jak możliwe jest ustanowienie na rzecz uczestnika służebności przesyłu, choćby stopień ingerencji w prawo własności wnioskodawcy był znikomy, tak samo dopuszczalne jest zasiedzenie takiej służebności. Linie energetyczne znajdujące się na nieruchomościach wnioskodawcy są niewątpliwie widocznymi i trwałymi urządzeniami, których posiadanie może prowadzić do zasiedzenia służebności przesyłu. Bezsporne jest przy tym, że przedmiotowe linie energetyczne wchodziły w skład sieci elektroenergetycznej uczestnika, w związku z czym jest on ich posiadaczem w zakresie prawa służebności przesyłu. Przychylić się należy do poglądu, iż jest to posiadanie zależne w rozumieniu art. 336 k.c. (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08, Legalis nr 138667). W tej sytuacji nie można podzielić argumentacji Sądu Rejonowego, jakoby uczestnik nie był posiadaczem linii energetycznych i jego posiadanie nie mogło prowadzić do zasiedzenia służebności przesyłu czy też służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Sąd Okręgowy nie podziela oceny Sądu I instancji, iż brak numerów działek na dokumentach obrazujących przebieg inwestycji w latach 60 i następnie jej modernizacji w latach 80 stanowi przeszkodę do uwzględnienia zarzutu zasiedzenia. Załączone do odpowiedzi na wniosek dokumenty, w postaci projektu elektryfikacji z roku 1962 (k.78), oświadczenie Rolniczego Zrzeszenia Spółdzielczego z roku 1962 (k. 80), decyzji o lokalizacji linii 15 kV wraz ze stacjami transformatorowymi w B. z roku 1962 (k. 81), oświadczeń ówczesnych właścicieli nieruchomości (k. 82-83), decyzji o lokalizacji linii 15 kV oraz stacji transformatorowej w B. z roku 1966 (k. 85), protokołu odbioru technicznego linii W/N, stacji transformatorowej, linii N/N w B. z roku 1967 (k. 86) i wreszcie decyzji o zatwierdzeniu planu realizacyjnego z roku 1982 (k. 91) wraz z projektami modernizacji wybudowanych linii elektroenergetycznych z lat 1982/83 (k. 93-99), świadczą o tym, że linie elektroenergetyczne w B. zostały wybudowane w latach 60, a ostatni etap prac miał miejsce w roku 1967. Za ustaleniem tym przemawiają również zeznania świadka H. Z., który wskazał, że przedmiotowe urządzenia i linie zostały wybudowane w latach 60 tych, a linie przebiegające przez działki wnioskodawcy są częścią sieci elektroenergetycznej zasilającej odbiorów i inne stacje. Świadek wskazał także, że w B. przy ulicach (...) a więc w obrębie gruntów należących do wnioskodawcy znajdują się między innymi słupy drewniane, które były budowane w latach 40-tych, 50-tych a najpóźniej w latach 60-tych. Powyższe uwiarygadnia twierdzenia uczestnika ze urządzenia na nieruchomościach wnioskodawcy zostały wybudowane najpóźniej w latach 60-tych. Jednocześnie przedmiotowe linie zostały poddane modernizacji na przełomie lat 1982/1983 przy czym z akt sprawy nie wynika aby wówczas nastąpiła zmiana przebiegu linii przesyłowych. W rezultacie w ocenie Sądu Okręgowego sama okoliczność, iż na przedłożonych przez uczestnika dokumentach, obrazujących przebieg budowy linii, brak jest numerów działek, przez które linie miały przebiegać, nie może mieć przesadzającego znaczenia dla rozstrzygnięcia. Opisane wyżej dokumenty ukazują przebieg budowy linii elektroenergetycznych w B. jako całości nie sposób przy tym przyjąć, aby nieruchomości, należące obecnie do wnioskodawcy, miały zostać pominięte podczas realizacji inwestycji.

Wskazać przy tym należy, iż wnioskodawca nie podał kiedy miałyby zostać pobudowane urządzenia przesyłowe na jego nieruchomości. W tym zakresie nie powoływał żadnych twierdzeń, co dodatkowo uwiarygadnia twierdzenia uczestnika co do daty posadowienia urządzeń. Skoro cała miejscowość została objęta elektryfikacją, to przyjęć należy na zasadzie domniemania faktycznego, iż także wówczas doszło do posadowienia linii elektroenergetycznych na nieruchomościach należących obecnie do wnioskodawcy. Ostatni etap tych prac miał miejsce, jak wskazano wyżej, w roku 1967. Stąd też od tej daty należy w ocenie Sądu Okręgowego liczyć początek okresu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Rozważyć należy zatem w dalszej kolejności, czy obejmując w posiadanie przedmiotowe linie elektroenergetyczne przedsiębiorstwo państwowe – poprzednik prawny uczestnika – było w dobrej czy złej wierze. W tym kontekście zauważyć należy, że w aktach sprawy znajdują się oświadczenia B. K. oraz S. B. z roku 1962 (k. 82-83), wyrażające zgodę na ustawienie na gruncie tych osób stacji transformatorowej słupowej. Innych dokumentów, w postaci decyzji administracyjnych czy obejmujących czynności prawne w formie aktu notarialnego, w aktach sprawy brak. W związku z tym wskazać należy, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2019 r., III CZP 110/18, Legalis nr 1917850, Wybudowanie urządzeń przesyłowych na gruncie osoby trzeciej za jej zgodą wyrażoną bez zachowania formy aktu notarialnego świadczy o złej wierze posiadacza służebności. Z kolei w myśl uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZP 86/16, Legalis nr 1536739, Rozstrzygając czy uzyskanie posiadania służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu nastąpiło w złej wierze należy mieć na względzie całokształt okoliczności poprzedzających i towarzyszących uzyskaniu posiadania służebności; domniemanie dobrej wiary jest obalone, gdy z całokształtu okoliczności wynika, że przedsiębiorca przesyłowy w chwili uzyskania posiadania wiedział lub powinien był wiedzieć przy zachowaniu wymaganej staranności, że do nieruchomości, na której zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, nie przysługuje mu prawo o treści odpowiadającej służebności przesyłu. W związku z tym przyjęć należy na podstawie całokształtu okoliczności sprawy, że poprzednik prawny uczestnika nie legitymował się oświadczeniem ówczesnych właścicieli gruntu, wyrażonych w formie aktu notarialnego (powstanie na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego służebności gruntowej wymagało złożenia przez właściciela nieruchomości zajętej przez urządzenia w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności oświadczenia woli ustanowieniu służebności - por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 142), ani też stosowną decyzją administracyjną. Wobec tego uznać należy, że obejmując posiadanie urządzeń przesyłowych w roku 1967 poprzednik prawny uczestnika był w złej wierze.

Dlatego też termin zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu wynosił – na podstawie odpowiednio stosowanego art. 172 §2 k.c. w brzmieniu pierwotnym, tj. sprzed nowelizacji, która weszła w życie w dniu 1 października 1990 r. – 20 lat. W tej sytuacji uznać należy że wraz z rokiem 1987 doszło do zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomościach wnioskodawcy. Nadmienić bowiem należy, że nabycie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu następowało przed 1 lutego 1989 r. na rzecz Skarbu Państwa (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CSK 26/14, Legalis nr 1186406). W tej sytuacji za uzasadniony uznać należy zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 172 k.c. w zw. z art. 176 k.c. oraz art. 352 k.c. w zw. z art. 305(4) k.c. poprzez oddalenie zarzutu uczestnika nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. W konsekwencji zaskarżone postanowienie musiało ulec zmianie na podstawie art. 386 §1 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu, o czym Sąd Okręgowy orzekł w pkt. 1 a) sentencji. Zbędne było zatem ustosunkowywanie się do pozostałych zarzutów apelacji. Konsekwencją uwzględnienia zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu było również uchylene pkt. IV, V, VI i VII, o czym Sąd Okręgowy orzekł w pkt. 1 d) sentencji.

O kosztach postępowania przed Sądem I instancji Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 §1 k.p.c. uznając, iż przemawiają za tym względy słuszności. Wziąć bowiem należy pod uwagę, że choć interesy uczestników w niniejszym postępowaniu były sprzeczne, nie było zasadne obciążanie całością kosztów postępowania wnioskodawcy. Wnioskodawca inicjując niniejszą sprawę dążył do uregulowania stanu prawnego posadowionych na jego nieruchomości urządzeń. Wniosek został oddalony jedynie na skutek podniesionego przez uczestnika

zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności. Zarzut ten wymagał weryfikacji w postępowaniu sądowym. W związku z tym wnioskodawca składając wniosek nie miał wiedzy co do tego, czy ewentualny zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu zostanie podniesiony i czy okaże się skuteczny. Dlatego też Sąd Okręgowy uznał, za zasadne orzeczenie o kosztach postępowania na podstawie art. 520 §1 k.p.c.

Te same względy przemawiają za orzeczeniem o nieuiszczonych kosztach sądowych na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. Kosztami tymi Sąd Okręgowy obciążył strony po połowie. Na nieuiszczone koszty sądowe składają się wynagrodzenie biegłych C. M. (4.939,13 zł – k. 367) oraz biegłego A. R. (7.748,88 zł - k. 645). Łączna suma tych kosztów wynosi 12.688,01 zł. Zatem wnioskodawca winien uiścić kwotę 6.344,01 zł, zaś uczestnik kwotę 4.844,01 zł, po odjęciu kwoty 1.500 zł tytułem zaliczki. W związku z tym Sąd Okręgowy na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. orzekł jak w pkt. 1 c) sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł w pkt. 2 sentencji na podstawie art. 520 §2 k.p.c. uznając, iż wniesiona przez uczestnika apelacja była zasadna i doprowadziła do zmiany rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. Jej złożenie było zatem konieczne do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, w związku z czym wnioskodawca winien zwrócić uczestnikowi wyłożone w tym celu koszty. Składały się nań opłata od apelacji (40 zł) oraz koszty zastępstwa procesowego uczestnika (240 zł - §5 pkt. 3 w zw. z §10 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.).

W związku ze zmianą rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego poprzez oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu, bezprzedmiotowe było rozpoznawanie zażalenia wnioskodawcy w przedmiocie kosztów postępowania przed tym Sądem. Postępowanie wywołane tym zażaleniem podlegało zatem umorzeniu na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c. oraz 397 §3 k.p.c. oraz w zw. z art. 13 §2 k.p.c., o czym Sąd Okręgowy orzekł w pkt. 3 sentencji.

Małgorzata Radomska-Stęplewska Anna Kulczewska-Garcia Rafał Kubiak